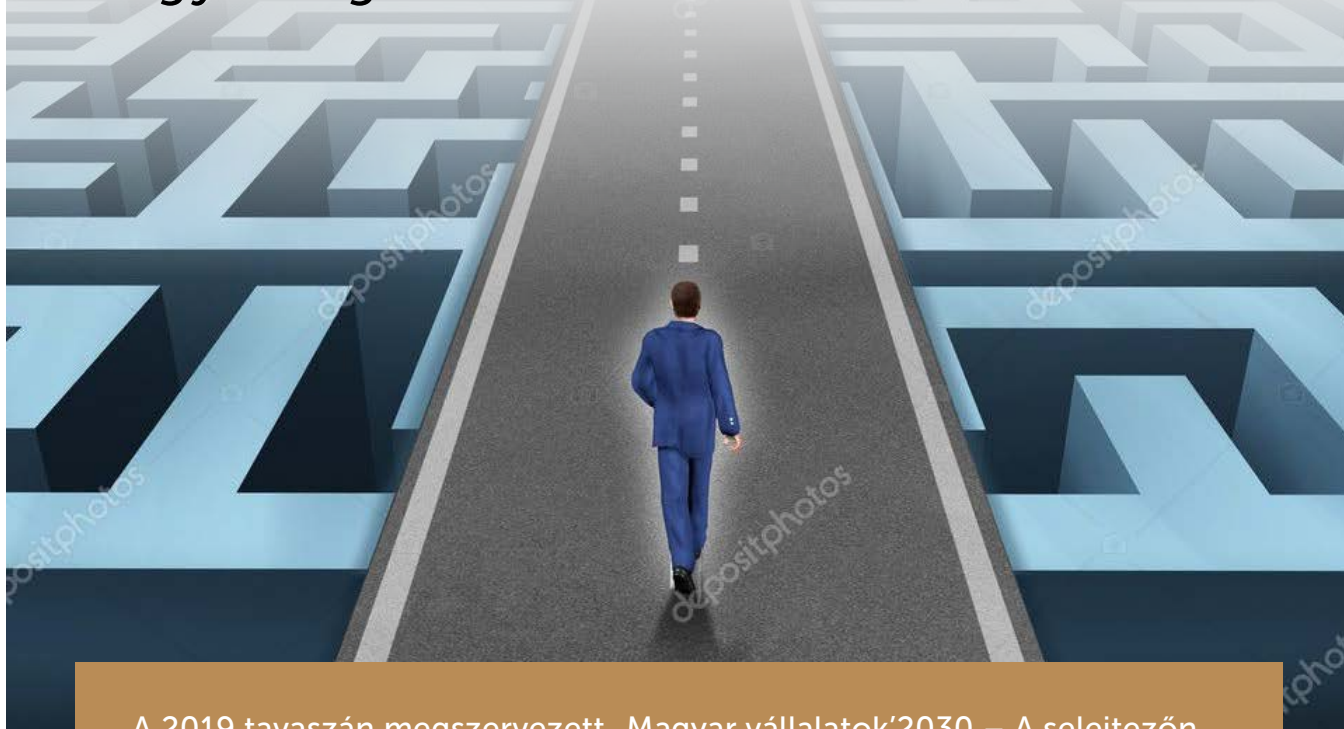

MERRE AZ ELŐRE?

Tanulságok az EU „perifériáján” lévő országok legnagyobb vállalatainak és a legnagyobb magyar cégek összehasonlításából

A 2019 tavaszán megszervezett „Magyar vállalatok’2030 – A selejtezőn túl” sikere után idén megint konferenciával jelentkezünk, „Magyar vállalatok’2030 – Út a döntőbe: más országok hol tartanak?” címmel. (A rendezvény egyik támogatója az MGYOSZ.) A 2020. április 27-én a Duna Palotában megrendezendő összejevetel célja, hogy a hozzánk mérhető országokban tapasztalható hazai tulajdonú közép- és nagyvállalati sikerek receptjeinek összeszedésével segítséget nyújtsunk a selejtezőt túlélő hazai tulajdonú vállalkozások minél nagyobb számának a globális döntőbe való bekerülésre.

Miért fontos ez? Az előző konferencia kapcsán sokat írtunk – a Magyar Gyártóipar hasábjain is –, arról, hogyan látjuk a hazai tulajdonú cégek helyzetét. Összegzéséként elmondhatjuk, hogy bár sokan eljutottak arra a szintre, amelyen már viszonylag kényelmesen, akár nemzetközi piacokon is megmértve, napi egzisztenciális kérdéseken már túllépve

elműködnek, mégis kevés olyan magyar tulajdonú cég van, ami jelentős hozzáadott értéket tud teremteni saját technológia, márkanév és jelentős, saját menedzselésben lévő disztribúciós hálózat működtetésével. Emellett a hazai tulajdonú vállalati körben probléma a szervezeti strukturátlanság, a tulajdonos-cégvezetői réteg idősödése, a piacok felaprózódottsága

A szerzőpáros:

Lakatos Péter,
társ-vezérigazgató,
Videoton

Szendrői Gábor,
ügyvezető partner,
Concorde MB Partners

és a külföldi üzlet-csinálásban meglévő tapasztalatok hiánya. Azaz a hazai sikertörténetek jelentős része az olcsó munkaerőre és az olcsó gépőrára (EU-támogatásból vett gépek) alapul, valamint a nemzetközi / német értékláncba a viszonylag alacsony hozzáadott értékű termékek eladására, illetve a hazai piacon elértre. Ez a hazai gazdaság kis/közepes mérete miatt önmagában nem teszi lehetővé hozzáadott érték láncon való előrelépést, ami érzésünk szerint komolyan korlátozza az ország esélyét a középjövedelem csapdjából való kilépésre, különös tekintettel a nyelvi bezártságból adódó, szinte egyedi korlátokra (pl. szláv nyelvi alapokon 250+ milliós piacot lehet elérni).

Jelentős negatív tényező még, hogy az egyébként egészségesen magas FDI-on keresztül megvalósult beruházások alacsony fokon integrálódnak a hazai gazdaságba, gyakori a szigetszerű, illetve nemzetközi beszállítói megállapodásokon alapuló működés.

Az utóbbi két szempont (FDI szigetszerű működése és a nyelvi korlát) a két „közel-külföldet” (amikor a külföld jön ide, és amikor nagyobb kulturális ugrás nélkül léphetünk kifelé) veszi el a hazai cégektől, pedig a világon regisztrálható sikersztorik jelentős részénél ez a lépés nem hiányzott.

2019-ben telén az index.hu hasábjain jelent meg a hazai 500 legnagyobb céget a legnagyobb 500 lengyel cégekkel összehasonlító írásunk; a G7.hu-n pedig a legnagyobb ír cégekkel hasonlítottuk össze a legnagyobb hazai cégeket. Mostanra megcsináltuk a görög, a szlovén, finn, a cseh listának és a legnagyobb balti állambeli cégeknek az elemzését. Cikkünkben arra vállalkozunk, hogy a 8 elemzés alapján a legfontosabb és legérdekesebb keresztmetszetben vizsgálható témákat felvessük, és tovább gondolkodásra felajánljuk.

A LEGNAGYOBB CÉGEK MÉRETE ÉS A HAZAI CÉGEK JELLEMZŐI

A nyolc elemzés alapján egyértelmű különbség tehető a nagy és fejlett gazdaságok 500 legnagyobb árbevételű vállalata és a kis nyitott gazdaságok 500 legnagyobb árbevételű vállalatának mérete és természete között. A különbségeket az 1. számú táblázat foglalja össze.

Finnországban, Görögországban és a Balti országokban az 500-as listán a cégek jelentősen több mint fele hazai tulajdonban van; Lengyelországban a cégek nagyjából fele, míg Írországon, Csehországban és Magyarországon a top 500 cég jelentősen kevesebb, mint fele hazai cég. Az egyes országokban megjelenő cégek átlagos mérete tekintetében erős korreláció mutatható az országokban megjelenő hazai és nemzetközi cégek átlagos mérete és az egy főre eső GDP nagysága között azzal, hogy az Írországon működő nemzetközi cégek árbevétele nagyon erősen kiugró. A magyar számok is érdekesek: a hazai cégek átlagos árbevétele, Finnországhoz, Lengyelországhoz és Görögországhoz hasonlóan, meghaladja a nemzetközi cégek árbevételét – a négy ország közül hazánk esetében a legkisebb a különbség. Kifejezetten szembetűnő a finn példa: a hazai cégek átlagos árbevétele háromszorosa az ottani nemzetközi cégeknek.

Magyarország még egy listán szerepel viszonylag rosszul: a GDP-vel összevetve. Csehországgal és a Balti államokkal együtt a lista alján szerepel a hazai privát cégek összes árbevétele a GDP-vel való összehasonlításában, ami azt jelenti, hogy a komolyabb árbevételű hazai cégek jelentősebb része van állami kézben.

HAZAI TŐZSDEI CÉGEK SZÁMA

A 8 ország / terület között nagyon nagy különbségek vannak a legnagyobb 500 cég kö-

A fejlett gazdaságok és a kis, nyitott gazdaságok 500 legnagyobb árbevételű vállalatok mérete és természete közötti különbségek

1. számú táblázat

	Hazai tul.-ú cégek száma	A Top500 cég árbevétele a GDP %-ában	A hazai privát cégek árbev.-e a GDP %-ban	Hazai cégek átlagos árbev.-e (millió EUR)	Nemzetközi cégek átlagos árbev.-e (millió EUR)	Lakosság száma (millió fő)	GDP/fő (EUR)
Írország	193	223	44	863	1869	4,9	65 203
Finnország	344	161	130	955	341	5,5	43 416
Lengyelország	278	73	41	806	652	38,0	12 547
Görögország	318	61	44	271	158	10,8	17 613
Csehország	174	94	2,3	378	414	10,6	20 018
Balti országok	308	73	30	134	172	6,1	16 678
Szlovénia	290	121	50	113	115	2,1	23 054
Magyarország	168	124	32	367	321	9,8	13 888

A helyi tőzsdei cégek jelenléte

	Tőzsdei cégek száma	Tőzsdén lévő állami befolyású cégek száma
Írország	23	0
Finnország	126	0
Lengyelország	107	13
Görögország	90	24
Csehország	12	1
Balti országok	19	0
Szlovénia	19	3
Magyarország	22	1

2. számú táblázat

zött a helyi tőzsdei cégek jelenlétét illetően. (2. számú táblázat)

Ahogy a táblázatból látszik: Finnországban, Lengyelországban és Görögországban kifejezetten sok hazai cég szerepel a legnagyobb cégek között a tőzsdén. Amíg Lengyelországban és Görögországban ráadásul jó pár állami cég is a tőzsdére lépett a nagy állami cégek közül, addig a többi országban csak a legnagyobb cégek kb 3-5%-a helyi tőzsdei cég.

ÁLLAMI CÉGEK SZÁMA A LEGNAGYOBB CÉGEK KÖZÖTT

Az állami cégek darabszáma tekintetében alulról kilóg Írország, ahol nagyon kevés az állami vállalat a legnagyobb cégek között, illetve felülről kilógnak a balti országok és Szlovénia, ahol a többiekhez képest kifejezetten magas az állami cégek száma. (3. számú táblázat)

SZÖVETKEZETEK MEGJELENÉSE A HAZAI CÉGEK KÖZÖTT

Az egyik nagyon szembetűnő különbség az egyes országok, illetve az összes ország és Magyarország, Csehország valamint Lengyelország között a szövetkezeti formájú, azaz sokszáz, egyes esetekben sok ezer tulajdonossal rendelkező cégek aránya a legnagyobb cégek között. Míg ugyanis Csehországban, Magyarországon és Lengyelországban ilyen egyáltalán nincs, vagy nagyon kevés van a legnagyobb cégek között, a többi országban van, Finnországban például kifejezetten sok. (4. számú táblázat)

Milyen iparágakban működnek szövetkezetek? Finnországban például majdnem az összes élelmiszer kiskereskedés helyi szövetkezeti formában működik. Annyira, hogy ott egyetlen nagy lánc nincs jelen, az élelmiszerkereskedé-

Állami cégek tőzsdei jelenléte

3. számú táblázat

	Állami cégek száma	Tőzsdén lévő állami befolyású cégek száma	Összes állami érdekelttség
Írország	24	0	24
Finnország	36	0	36
Lengyelország	21	13	34
Görögország	14	24	38
Csehország	33	1	34
Balti országok	57	0	57
Szlovénia	46	3	49
Magyarország	36	1	37

lem helyi privát kézben van. De akad ott agrár-ripari, gyártó és élelmiszeripari cég is, ami szövetkezeti formában működik. Görögországban a gyógyszertárak között, a balti országokban is élelmiszeripari cégek között, Írországban pedig szintén az agrár és az élelmiszeripari cégek között találunk szövetkezeti formában működő cégeket. Magyarországon a két szövetkezeti formájú cég az Alföldi Tej és az Alföldi Sertés Beszerzési és Értékesítési Szövetkezet; míg más területeken is vannak TЭСZ-ek (termékértékesítő szövetkezetek), illetve ismert a gombatermelők Korona Szövetkezete, de ezek mérete messze elmarad attól, hogy a legnagyobb magyar cégek közé léphessenek.

KONCENTRÁCIÓ SPECIÁLIS IPARÁGAKBAN

A magyar gazdaságról szóló elemzéseink egyik következtetése, hogy sok iparág nagyon szétaprózódott. Ennek a legnagyobb 500 cég elemzése során is sikerült nyomát találnunk mégpedig kifejezetten olyan iparágakban, melyek Magyarországon állami / önkormányzati kézben vannak. Több országban is megfigyelhető, hogy városok, illetve magasabb szintű igazgatási

A hazai tulajdonú vállalati körben probléma a szervezeti struktúrátlanság, a tulajdonos-cégvezetői réteg idősödése, a piacok felaprózódottsága és a külföldi üzlet-csinálásban meglévő tapasztalatok hiánya

Szövetkezetek

	Szövetkezetek a legnagyobb cégek között
Írország	12
Finnország	32
Lengyelország	0
Görögország	10
Csehország	3
Balti országok	11
Szlovénia	6
Magyarország	2

4. számú táblázat

Bár sokan eljutottak arra a szintre, amelyen már viszonylag kényelmesen, akár nemzetközi piacokon is megmértve, napi egzisztenciális kérdéseken már túllépve elműködnek, mégis kevés olyan magyar tulajdonú cég van, ami jelentős hozzáadott értéket tud teremteni saját technológia, márkanév és jelentős, saját menedzselésben lévő disztribúciós hálózat működtetésével

egységek oktatási és egészségügyi intézményei részei a legnagyobb 500 vállalat listájának. Írorszában a Dublini Egyetem és a Trinity College Dublin rendelkezik 400-500 millió EUR körüli árbevétellel, de 4 kórház is akkora, hogy a legnagyobb cégek között van. Finnországban is két kórházkomplexum került be a legnagyobb cégek közé, Csehországban 10 kórház is úgy van szervezve, hogy méretük alapján a legnagyobb vállalatok közé kerültek, a balti államokban is 10 ilyen kórház akad.

Magyarországon több koncepció is készült pl. a budapesti kórházak összevonására, illetve egyetemi összevonásokra, de ezek egyike sem eredményezett sikert, illetve akkora összevonást, hogy méretében (bevételében) jelentős intézmény jött volna létre.

MÁRKÁZOTT TERMÉKEK ÉRTÉKESÍTÉSE

Az egyik legnagyobb különbség az inkább lemaradóban lévő országok (Görögország, Magyarország, Balti államok) és az élen járók (Írország, Lengyelország, Finnország) között a legnagyobb cégek csoportjában levő olyan hazai cégek száma, ami nemzetközileg is felismerhető branddel rendelkezik. Míg a magyar listában összesen 5 ilyen céget találni (MOL, WizzAir, Richter, Pick és Hell), addig például a lengyel listában 20-nál több ilyen cég van (építőipari anyagok: pl. Fakro; cipő- és ruhagyártás: pl. CCC és társai, de akad saját márkázott mezőgazdasági gépgyártó is). A finn hazai tulajdonú cégek között pedig 65 olyan cég van, mely kilépett nemzetközi piacokra és ismert márkája van (a Polar cég pl. 165 millió EUR-s árbevételt ért el 2018-ban a világszerte ismert óráinak az eladásából). Az ír listában is 35 olyan privát cég van, mely globális jelenléttel rendelkezik, további 10 cég rendelkezik erős közel-külföldi (tipikusan nagy-britannai) jelenléttel. Csehországban mi több márkázott termékkel rendelkező céget vártunk, végül 10 ilyen céget találtunk, de kvalitatív tapasztalataink szerint az erős középvállalatok között arányaiban sokkal több ilyen van. A listán lévők közül talán a legismertebb a Kofola, de ide tartozik az Avast, a Fast, amely az itthon is ismert Sencor elektronikai brand gyártója és forgalmazója, valamint a Strom Praha, ami itthon is ismert kertészeti és mezőgazdasági gépgyártó.

HAZAI CÉGEK ÁLTAL INDÍTOTT NEMZETKÖZI AKVIZÍCIÓK

Megfontolandó különbség az egyes listákon lévő magyar szereplők között, hogy hányan voltak képesek nemzetközi akvizíciókra. A hazai listában nagyon kevés ilyen szereplő is-

mert, talán a legjelentősebb a MOL, amelyik nemzetközi piacra lépést hajtott végre akvizíciókon keresztül, illetve az utóbbi években a Richter meg a Videoton, ami a 90-es évek elején Bulgáriában vett részt egy sikeres privatizációban. (Megjegyzendő, hogy a listák a pénzügyi vállalkozásokat – a top 500-as céglisták metodológiájának megfelelően – nem tartalmazzák, ezért az OTP, mint nagyon aktív nemzetközi akvizitor, itt nem szerepel). Ugyanakkor mind a cseh, mind a lengyel, hát még az ír és finn listákon komoly számmal vannak jelen azok a cégek, melyek a nemzetközi piacokon sikeresen vettek részt cégvásárlásban. Lengyelországból példa a Maspex, ami itthon is vásárolt fel céget (Olympos italgyártó), de az Apator csoport is végrehajtott már nemzetközi technológiai akvizíciókat, de a Benefit Systems is túl van egy sor nemzetközi felvásárláson a különféle incentív kártyák piacán. Csehországban a GZ Media, ami a vinyil lemezek gyártásáról híres, vásárolt részesedéseket különféle nemzetközi cégekben, illetve a Bontrans csoport vásárolta fel legnagyobb német versenytársát, létrehozva a vasúti kocsik vaskerekeinek legnagyobb európai gyártóját. A francia Le Monde napilap egyik tulajdonosa is egy nagy cseh energetikai és média konglomerátum, amely több más nemzetközi médiaipari befektetéssel is rendelkezik, melyekhez felvásárlás útján jutott hozzá.

RÉGI CÉGEK MŰKÖDÉSE

Természetesen nagyon különféle az elemzett országok elmúlt százévi gazdaságtörténete, de elgondolkoztató, hogy míg a magyarországi hazai tulajdonú cégek közül a Richter és a Pick kivételével a legtöbb 20-30 éves történetre tekint vissza, a finn listában van 1649-ben alapított cég (a hazánkban is ismert Fiskars), és 10 fölött van azon cégek száma, melynek 100 év feletti történelme. De még a lengyel listában is található 125 éves történetre visszatekintő cégcsoport (Pfleiderer csoport). Az ír listában is sok a 100-150 éves múltú vállalkozás.

GYÁRTÓ ÉS TECHNOLÓGIAI CÉGEK ARÁNYA A HAZAI LEGNAGYOBB CÉGEK KÖZÖTT

A hazai tulajdonú cégek között sok főként lokális piacra koncentrált cég található (szállítmányozás, építőipar, energetika), melyek viszonylag kis eséllyel tudnak látványosan nemzetközi piacra lépni (bár például több finn építőipari vállalkozás is sikerrel szerepel nem-

zetközi porondon). Ezért tartottuk fontosnak bemutatni, hogy a hazai cégek között mekkora aránnyal szerepelnek a gyártó és technológiai cégek. (5. számú táblázat)

Ebből a szempontból Finnország szerepel a legjobban. Mind arányában, mind pedig darabszámában jelentős számú a hazai gyártó és technológiai cégek jelenléte a legnagyobb cégek között. Magyarország, meglepő módon Írországgal együtt, sereghajtó – míg Finnországban 121 darab óriási magáncég dolgozik a gyártás vagy technológiai fejlesztés területén, még Csehországban és a Balti államokban is 40 körül, addig ebben a két országban 20 körüli ez a szám.

MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI CÉGEK A HAZAI LEGNAGYOBB CÉGEK KÖZÖTT

Az iparág koncentrációjáról, illetve nemzetközi szerepéről sokat elárul, hogy hány agrár és élelmiszeripari cég tud a legnagyobb 500 cég közé bejutni. (6. számú táblázat)

Úgy látszik, Magyarország, bár hagyományosan agrár és élelmiszeripari ország, ebben az összehasonlításban is közepesen szerepel. Írországon és Görögországon is jelentősen nagyobb a száma az ebből az iparágól a legnagyobbak közé érkező cégeknek; Írországon például van egy olyan cég, ami az ország gombatermelésének 60%-t kontrollálja (Monaghan Mushrooms), és 275 millió EUR-s árbevételével része a legnagyobb 500 ír cégnek.

ÖKOSZISZTÉMÁK

Sokan azt gondolják, hogy a 2020-as évek gazdasági fejlődése az ökoszisztémák kialakulásáról és fejlődéséről szól. Itthon több iparágban próbálják ezeket kialakítani. Próbálkozások voltak több szinten is autóiipari klaszterek kialakításával, volt kezdeményezés faipari klaszterre is, de Magyarországon mégis inkább a kooperáció hiánya jellemző. Amikor Tokajban egységes borosüvegről beszélnek, mindjárt lesz három, amikor a hazai gyógyászati diagnosztikai gyártók szövetséget csinálnak, nem elég egy, kettő lesz belőle.

A 8 országos céges toplista elemzésével több érdekes klaszteresedés is megfigyelhető. Finnországban a top cégek között 50 darab (azaz 10%) van valamilyen módon, akár kitermeléssel, akár gépek gyártásával, a faiparral kapcsolatban. Három nagy helyi cég is, a Kone, a Metso és a Nokia darabolta fel magát és alakított ki független cégeket, de azonos töről fakadó cégcsokrot. Írországon 3 építő cég is

Gyártó és technológiai cégek aránya

5. számú táblázat

	A hazai cégek között a gyártó cégek aránya (%)	A hazai cégek között a technológiai cégek aránya (%)	Hazai gyártó és technológiai cégek száma (db)
Írország	7	4	21
Finnország	25	10	121
Lengyelország	26	4	83
Görögország	22	3	80
Csehország	19	4	40
Balti országok	12	4	49
Szlovénia	27	1	81
Magyarország	11	2	22

Mezőgazdasági és élelmiszeripari cégek

6. számú táblázat

	A hazai cégek között a mezőgazdasági és élelmiszeripari cégek aránya (%)	A hazai cégek között a mezőgazdasági és élelmiszeripari cégek darabszáma (db)
Írország	26	51
Finnország	8	29
Lengyelország	9	25
Görögország	16	50
Csehország	13	23
Balti országok	14	43
Szlovénia	6	16
Magyarország	23	38

található a legnagyobb cégek között, melyek az országban megjelenő gyógyszercegek kiszolgálására, tisztaterek építésére és üzemeltetésére is specializálódtak. 4 óriási építő cég van, amely a nemzetközi technológiai cégek kiszolgálására adatközpontok építésére specializálódott és ezzel épített globális piacot. 5 helyi jogi iroda is bekerült a legnagyobb cégek közé, 700 fővel vagy nagyobb létszámmal. És 2 globálisra duzzadt humán erőforrás cég is megjelenik a legnagyobb cégek között, az országban dolgozó nemzetközi cégek kiszolgálására. Lengyelországban pedig két globális IT cég (Asseco és Comarch), 8 óriási építőanyag gyár, 3 márkázott ruhagyártó vállalkozás is megjelenik hazai cégeként, melyek érzésünk szerint mind valamiféle tudás-csoportosulás eredményei.

Az idei konferenciánk célja, hogy külföldi előadókkal erősítve az ismét erős hazai line-up-ot, tematizálni tudjuk azokat a gyakorlatokat, amelyek a nemzetközi sikereket megalapozták, és észrevegyük azokat az esetleges korlátokat, ahol a gyökérok megoldása nélkül nem várhatunk el jelentős előrelépést.

Lakatos Péter • társ-vezérigazgató, Videoton
Szendrői Gábor • ügyvezető partner, Concorde MB Partners

2020. ÁPRILIS 27. DUNA PALOTA

MAGYAR VÁLLALATOK 2030 KONFERENCIA

ÚT A DÖNTŐBE – MÁS ORSZÁGOK HOL TARTANAK?

- Hazai és nemzetközi vállalkozók és sikereik bemutatása
- Hogyan legyünk nemzetközileg releváns szereplők? – *panelbeszélgetés*
- Specifikus tudások (know-how, technológia, termék) kialakítása és gondozása – *panelbeszélgetés*
- Mi a titkos gazdaságpolitikai szósz a periférián születő cégek piackonform előtérbe helyezésére? – *panelbeszélgetés*

További információ: www.magyarvallalatok2030.hu

Jelentkezés: info@magyarvallalatok2030.hu